

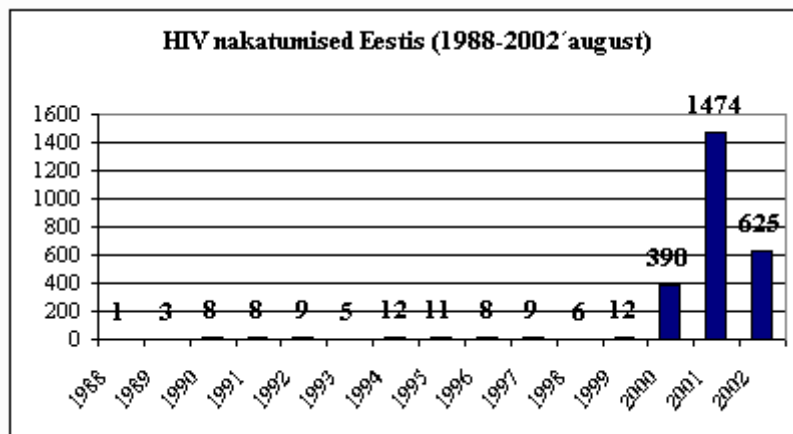
HIV-nakkuse levik Eestis

ETTEKANNE KOOLITUSEL INIMKAUBANDUSE ENNETAMINE- KOOLITUS
ÕPETAJATELE NOORSOOTOÖTAJATELE JA KUTSENÕUSTAJATELE

Sirle Blumberg
AIDS-i Ennetuskeskus

HIV-nakkuse olukorra analüüs. Ohustatud rühmad.

Neliteist aastat tagasi, aastal 1988, registreeriti esimene HIV-nakkuse kandja. Kuni suveni 2000 püsis HIV-nakkusesse haigestumine stabiilselt madalal tasemel.

Kogu mainitud perioodi jooksul oli põhiliseks nakkuse levikuteeks suguline tee, esimestel aastatel põhiliselt homoseksuaalne, hiljem võrdselt homo- ja heteroseksuaalne.

HIV-nakkuse levik vene süstivate narkomaanide (VSN) seas

VSN-de arvu tõus algas 1994-1995a ja kestab tänaseni. Põhiline kontingent HIV-nakatanuist olid alguses moonivedeliku- hiljem heroini tarbijad, valdavas enamuses vene keelt kõnelevad (ligi 90%) noored, vanuses 15-25a.

Narkootikumide kasutamine eesti ja vene noorte hulgas on erinev, eesti noored süstivad vähem pigem tarvivad aineid nagu näiteks kanep, amfetamiin, ecstasy, LSD. Vene noorte hulgas kasutatakse rohkem heroini, kuid nüüd ka üha tihedamini amfetamiini kuna turule on ilmunud ebakvaliteetset heroini nimega "valge hiinlane."

HIV/AIDS-i leviku ohule viitas juba 1995-1996 tekkinud ka B ja C hepatiidi kõrgeenenud haigestumine, kuna levikuteed on ühised: ohtlikud süstimise tavad, ühiste süstalde kasutamine.

2000.a. augustis diagnoositi Narvas anonüümses kabinetis 8 HIV nakkuse juhtu VSN-del.

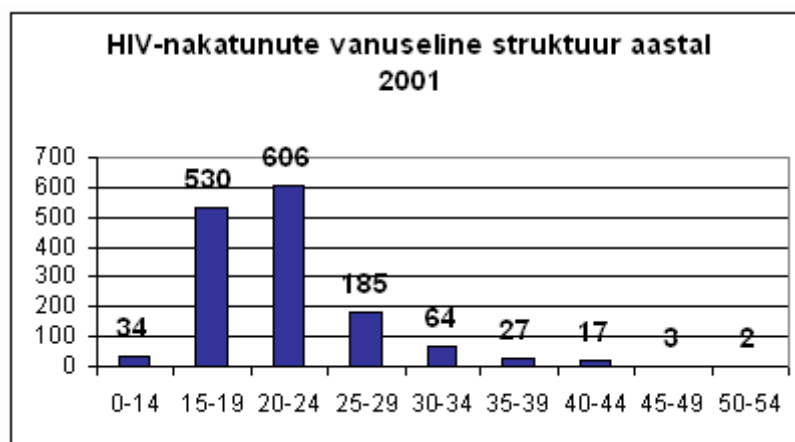
Septembris diagnoositi Narvas HIV nakkus 18.aastasel naisel, kes suri sepsisesse peale sünnitust ning kes oli samuti VSN. Septembris, oktoobris, novembris ja detsembris diagnoositi vastavalt 90, 106, 86 ja 93 juhtu. Valdavas enamuse olid nad VSN-d, ülal mainitud naise süstimise kontaktid ja nende kontaktide kontaktid. Teadaolevalt iga VSN omab vähemalt 25-30 süstimise kontakti, kellega ühel või teisel moel süstlaid, nõelu ja teist süstimise varustust jagatakse. Kokku registreeriti Eestis 2000.a. jooksul 390 uut HIV nakkuse juhtu. Sellest ligi 90% moodustasid VSN-d. 304 juhtu registreeriti Narvas, 57 Kohtla-Järvel, 25 Tallinnas.

	2000	1988-2000
HIV-nakkuse juhud	390	486
Mehed	312	397
Naised	78	89
Lapsed	0	0
AIDS-i haigestunud	2	23
Mehed	2	22
Naised	0	1
Lapsed	0	0
HIV-i surnud	6	26
AIDS-i surnud	1	20
HIV-i nakatumise viisid	390	486
Heteroseksuaalne kontakt	26	73
Homoseksuaalne kontaktid	10	51
VSN-d	354	354
Teadmata	0	8

2001 aastal HIV nakkuse levik jätkus sama hoogsalt. Nüüdseks levis nakkus Narvast teistesse Ida-Virumaa linnadesse ja Tallinna (vastavalt 180, 188 ja 124 juhtu).

80% uusi HIV-positiivseid on vanuses 15-24.a., noorimad on 13-14.aastased. Epidemioloogilised uuringud kinnitasid, et enim ohustatud on nooremad narkootikumide tarbijad, kes alles alustavad süstimist ja kasutavad ühte süstalt mitmekesi, jagades ühte uimasti annust mitmele.

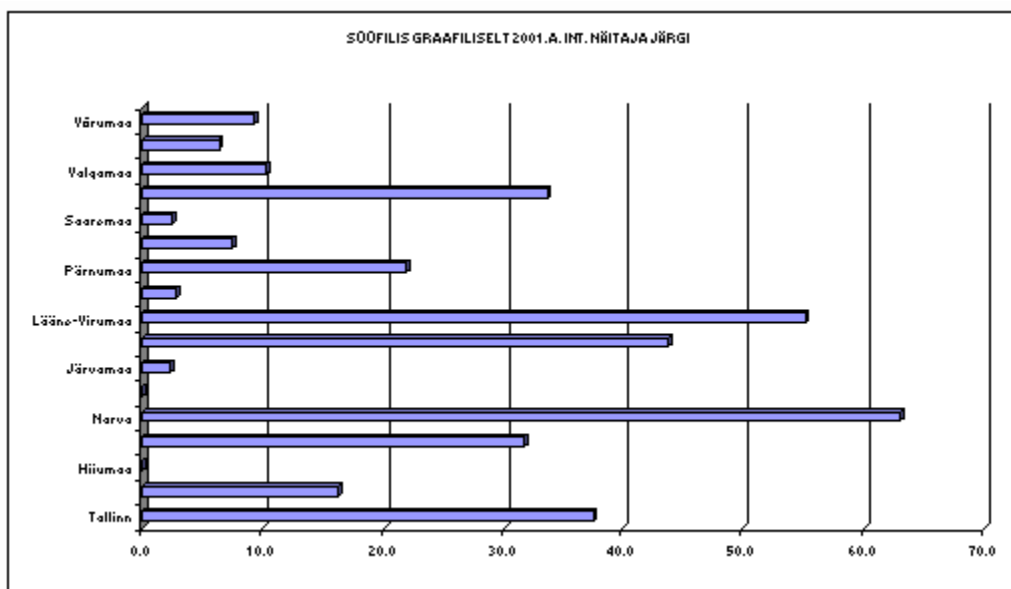
Tüdrukud, kes kasutavad veeni süstivaid narkootikume on ka esmaseks ohuks sattumaks prostitutsiooniga tegelema. Põhjus väga lihtne: kui narkomaanidest noormehed rohkem varastavad, siis tüdrukud raha hankimise eesmärgil müüvad oma keha. Seksteenuste osutamine toimub seejuures ilma kaitsevahenditeta ja tihti just välituristidele, kellel on raha.

HIV-nakkuse levik sugulisel teel

Alates 1991 aastast algas **suguhaiguste** haigestumise tõus, mis eriti kiiresti toimus 1994. aastal. Süüfilisse haigestumine tõusis sellel aastal 2,5 korda. Alates 1995 aastast süüfilisse haigestumine stabiliseerus, kuid oli endiselt kõrgel tasemel. Alates 1990 kuni 1998 aastani süüfilisse haigestumine tõusis 23 korda. Peale 8-aastast haigestumise tõusu 1999. a. toimus esmakordselt süüfilise taseme langus 24%. 2000.a. see tendents jätkus. Haigestumine langes veel 28% võrra.

Kuid vaatamata mainitud langusele üldine suguhaiguste tase on ikka veel kõrge, ületades tunduvalt haigestumise taset Soomes, Rootsis, Norras. Kõrge haigestumine suguhaigustesse, eriti kõrge süüfilise tase on selgeks ohumärgiks HIV leviku suhtes sugulisel teel. Epideemia areng Narvas kinnitab väidet, et VSN-de populatsioonist nakkus kandub suhteliselt kiiresti mitte-narkomaanide keskkonda. Nii on juba diagnoositud HIV-nakkus VSN-de seksuaalpartneritel, kes ise ei ole VSN. Kuna Narvas ja Ida-Virumaal on süüfilise tase kõrge, siis on oodata lähitulevikus laiaulatusliku HIV nakkuse levikut mitte ainult VSN-de vaid ka teiste seksuaalselt aktiivsete inimeste seas.

HIV-nakkuse levik emalt lapsele

Ligi 15% VSN-ne on noored naised, osa nendest on juba saanud HIV-nakkuse ja rasedustes võivad sünnitada lapsi, kes on samuti HIV positiivsed. Nii on 2001.a. diagnoositud esimene HIV-nakkuse juhus 2-kuusel imikul. Kuigi kaasaegne profülaktiline ravi võimaldab vähendada vastsündinu nakatumisohtu mitmekordselt, ei ole seda VSN-de puhul kerge rakendada, seda segavad korrapäratu elu ja narkootikumidest mitte loobumine. Ka VSN-de-meeste seksuaalpartnerite- HIV positiivsete lapsed on ohustatud rühmaks, kuigi sellisel juhul naise hõlmamine profülaktilise raviga on märksa kergem, kui naisnarkomaani puhul.

Eestis HIV nakatanute arv
seisuga **01.01.2002 - 29.08.2002**

251	Tallinn
194	Kohtla-Järve
153	Narva
19	Harjumaa
3	Lääne-Virumaa
2	Raplamaa
1	Hiiumaa
1	Järvamaa

1	Jõgevamaa
----------	------------------

Vanus	Mehed	Naised	Kokku
0-1 a.	1	-	1
13-14 a.	2	1	3
15-19 a.	128	78	206
20-24 a.	174	62	236
25-29 a.	83	14	97
30-34 a.	31	12	43
35-39 a.	15	6	21
40-44 a.	11	2	13
45-49 a.	-	-	-
50-54 a.	-	1	1
55-59 a.	1	-	1
vanus täpsustamata	2	1	3

Kokku: HIV-nakatanuid 625 (sh. vanglates 176)

KOKKU ON 1988-2002.a. jooksul AVASTATUD 2585 HIV-positiivset;

Tänavu on lisandunud **3 AIDS-i haiget** (2 Tallinnas ja 1 Harjumaal).

Kokku on Eestis **10 AIDS-i haiget**;

teadaolevalt on aastate jooksul surnud **47 HIV-positiivset, neist 7 AIDSi.**

Vaade tulevikku

* Ennetustöö elanikkonna hulgas on siamaani küllalt kaootiline. Tegevustel puudub järjepidevus ja sidusus.

* Peame õppima koostööd tegema. Koostöö peaks erinevate organisatsioonide vahel olema tihedam.

* Peer-education'i ehk noortelt noortele tegevust tuleks Eestis rohkem harrastama hakata.

* Meedias kajastatavad teemad STLH/HIV/AIDS-I, narkomaania, inimkaubanduse ja prostitutsiooni kohta peavad muutuma rohkem analüüsivamateks.

(Loengus on kasutatud N.Kalikova – AIDS-i Ennetuskeskuse juhataja märkmeid).